Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

15. juuli 2021 *

Apellatsioonkaebus – Avalik teenistus – Distsiplinaarmenetlus – Distsiplinaarkaristus – Selle karistuse kindlaksmääramine – Pensionist teatava summa kinnipidamine – Kriminaal- ja tsiviilkorras süüdimõistmine liikmesriikide kohtutes – Euroopa Liidule tekitatud mittevaralise kahju täielik või osaline hüvitamine – Hüvitamise mõju puudumine – Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artikkel 10 – Võrdse kohtlemise põhimõte – Proportsionaalsuse põhimõte

Kohtuasjas C-851/19 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 19. novembril 2019 esitatud apellatsioonkaebus,

DK, esindajad: *avocats* S. Orlandi ja T. Martin, hiljem S. Orlandi,

hageja,

teine menetlusosaline:

Euroopa välisteenistus, esindajad: S. Marquardt ja R. Spáč,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev, kohtunikud A. Kumin, T. von Danwitz (ettekandja), P. G. Xuereb ja I. Ziemele,

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 26. novembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

1 DK palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 10. septembri 2019. aasta otsus DK *vs.* Euroopa välisteenistus (T-217/18, ei avaldata, EU:T:2019:571), millega jäeti rahuldamata tema hagi, milles paluti esiteks tühistada Euroopa välisteenistuse 23. mai 2017. aasta otsus, millega talle määrati distsiplinaarkaristus (edaspidi „vaidlusalune otsus"), ja teiseks hüvitada kahju, mille Euroopa välisteenistus väidetavalt tekitas, rikkudes apellandi kaitseõigusi viimase suhtes Belgias algatatud kriminaalmenetluses.

Õiguslik raamistik

2 Vaidluse suhtes kohaldatavas redaktsioonis Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad") II jaotises „Ametniku õigused ja kohustused" sisalduva artikli 22 esimeses lõigus on sätestatud:

„Ametnikult võib nõuda, et ta hüvitaks tervikuna või osaliselt liidu kahju, mis tuleneb tema kohustuste täitmisel või seoses nende täitmisega toimunud tõsisest üleastumisest."

3 Personalieeskirjade VI jaotises „Distsiplinaarmeetmed" sisalduvas artiklis 86 on sätestatud:

„1. Ametnik või endine ametnik, kes kas tahtlikult või süülise hooletuse tõttu ei täida oma käesolevatest personalieeskirjadest tulenevaid kohustusi, kannab distsiplinaarvastutust.

2. Kui ametisse nimetav asutus või ametiisik või Euroopa Pettustevastane Amet [(OLAF)] saab teada tõenditest, mis annavad põhjust oletada, et kohustused lõike 1 tähenduses on täitmata jäetud, võivad nad algatada haldusjuurdluse, et tõendada, kas selline täitmatajätmine on aset leidnud.

3. Distsiplinaareeskirjad, -menetlused ja -meetmed ning haldusjuurdlusi käsitlevad eeskirjad ja menetlused on sätestatud IX lisas."

4 Personalieeskirjade IX lisa („Distsiplinaarmenetlused") käsitleb, nagu nähtub selle pealkirjast, distsiplinaarmenetlusi. Selle lisa 3. jao „Distsiplinaarmeetmed" artiklis 9 on sätestatud:

„1. Ametisse nimetav asutus või ametiisik võib määrata järgmised karistused:

a) kirjalik hoiatus;

b) noomitus;

c) kõrgemasse järku tõusmise edasilükkamine üheks kuni 23 kuuks;

d) madalamasse järku tagandamine;

e) palgaastme ajutine alandamine 15 päevaks kuni üheks aastaks;

f) palgaastme alandamine samas tegevusüksuses;

g) liigitamine madalamasse tegevusüksusesse koos palgaastme alandamisega või ilma selleta;

h) ametist kõrvaldamine ning vajaduse korral pensioni ajutine vähendamine või invaliidsustoetuse teatava osa kinnipidamine kindlaksmääratud ajaks; sellise meetme mõju ei laiene ametniku ülalpeetavatele. Sellise vähenduse korral ei või endise ametniku tulu olla siiski väiksem kui VIII lisa artiklis 6 kehtestatud elatusmiinimum, millele lisanduvad mis tahes makstavad peretoetused.

2. Kui ametnik saab vanaduspensioni või invaliidsustoetust, võib ametisse nimetav asutus või ametiisik pensionist või invaliidsustoetusest pidada kinni teatava osa teatavaks ajavahemikuks; käesoleva meetme mõju ei laiene ametniku ülalpeetavatele. Ametniku tulu ei või olla siiski väiksem kui VIII lisa artiklis 6 kehtestatud elatusmiinimum, millele lisanduvad mis tahes makstavad peretoetused.

3. Iga süüteo suhtes võib kohaldada üksnes ühte distsiplinaarkaristust."

5 Nimetatud lisa artiklis 10 on sätestatud:

„Kehtestatud distsiplinaarkaristuse raskusaste peab vastama süüteo raskusastmele. Süüteo raskusastme kindlaksmääramisel ja kehtestatava distsiplinaarkaristuse üle otsustamisel võetakse eelkõige arvesse:

a) süüteo laadi ja asjaolusid, milles see aset leidis,

b) institutsioonide usaldatavusele, mainele või huvidele süüteost tuleneva kahju suurust,

c) seda, mil määral süütegu tuleneb tahtlikust tegevusest või hooletust,

d) ametniku süüteo motiive,

e) ametniku palgaastet ja staaži,

f) ametniku isikliku vastutuse astet,

g) ametniku tööülesannete ja vastutuste taset,

h) seda, kas süütegu hõlmab korduvat tegevust või käitumist,

i) ametniku käitumist kogu tema teenistuskäigu jooksul."

6 Nimetatud lisa 7. jaos „Paralleelsed kriminaalmenetlused" sisalduvas artiklis 25 on ette nähtud:

„Kui ametnikule esitatakse samade tegude eest süüdistus, tehakse lõplik otsus pärast seda, kui asja arutav kohus on teinud oma lõpliku otsuse."

Vaidluste taust

7 DK asus Euroopa Ühenduste Komisjoni teenistusse 1994. aastal ametnikuna. Aastal 1999 usaldati talle kolmandates riikides asuvate selle institutsiooni hoonete haldamine. Alates 1. jaanuarist 2011 oli ta lähetatud tööle Euroopa välisteenistusse. DK jäi 1. jaanuaril 2016 eelpensionile.

Kriminaalmenetlus DK suhtes Belgias

8 2004. aastal algatati DK suhtes Belgias kriminaalmenetlus riigihangete haldamisega seotud korruptiivsete tegude kohta mitme aasta jooksul alates aastast 1999. Liit, keda esindas komisjon, oli selles menetluses tsiviilhageja.

9 Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Brüsseli prantsuskeelne esimese astme kohus, Belgia) mõistis 16. mai 2014. aasta kohtuotsusega DK-le mitme tema ametikohustuste täitmisel toime pandud süüteo eest järgmised karistused:

– kaks aastat vangistust viieaastase katseajaga;

– trahv summas 27 500 eurot;

– kohtumäärus, millega keelati tal kümne aasta jooksul tegutseda äriühingu juhatuse liikme, juhi või audiitorina;

– konfiskeeriti summa 176 367,15 eurot.

10 Nimetatud kohus mõistis DK-lt tsiviilkohtumenetluses liidu kasuks solidaarselt välja 25 000 eurot hüvitist liidu mainele tekitatud mittevaralise kahju eest.

11 Cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus, Belgia) jättis 30. juuni 2015. aasta kohtuotsusega eespool nimetatud esimese astme kohtu otsuse muutmata, pikendades siiski DK vangistuse aega kolme aastani viieaastase katseajaga ning määrates temalt liidule tekitatud mittevaralise kahju eest välja mõistetava hüvitise summaks 38 814 eurot.

12 Cour de cassation (kassatsioonikohus, Belgia) jättis 10. veebruari 2016. aasta kohtuotsusega DK kassatsioonkaebuse selle apellatsioonikohtu otsuse peale rahuldamata.

Distsiplinaarmenetlus vastavalt personalieeskirjadele

13 Komisjoni ametisse nimetav asutus algatas 2. mai 2007. aasta otsusega DK suhtes distsiplinaarmenetluse.

14 Kuna see distsiplinaarmenetlus peatati DK suhtes samade tegude eest algatatud riigisisese kriminaalmenetluse lahendi selgumiseni, jätkas Euroopa välisteenistus 12. juuli 2016. aasta otsusega DK suhtes algatatud distsiplinaarmenetlust.

15 Pärast DK ärakuulamist võttis distsiplinaarnõukogu 12. detsembril 2016 vastu põhjendatud arvamuse, mis tehti asjaomasele isikule teatavaks. Arvamuses märkis distsiplinaarnõukogu muu hulgas, et „liikmesriigi kriminaalkohtud on tuvastanud faktilised asjaolud", „asjaomase ametniku käitumine rikub personalieeskirjade artikleid 11, 11a, 12 ja 21" ning „ainus võimalik karistus [on] teatava summa kinnipidamine pensionist". Erinevate raskendavate ja kergendavate asjaolude hindamisel võttis distsiplinaarnõukogu muu hulgas arvesse „seda, et liikmesriigi kohtud on juba mõistnud ametnikult välja hüvitise varalise ja mittevaralise kahju eest". Selle põhjal soovitas distsiplinaarnõukogu, et ametisse nimetav asutus määraks distsiplinaarkaristuse, mis seisneb DK pensioni netosummast igal kuul 400 euro mahaarvamises kolme aasta kestel.

16 Olles DK ära kuulanud, määras ametisse nimetav asutus talle vaidlusaluse otsusega „personalieeskirjade IX lisa artikli 9 lõike 2 alusel karistuse vähendada pensioni 1105 euro võrra kuus kuni 30. septembrini 2025“.

17 Ametisse nimetav asutus jättis vaidlusaluse otsuse peale DK esitatud kaebuse 20. detsembril 2017 rahuldamata.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

18 Üldkohtu kantseleisse 28. märtsil 2018 saabunud hagiavaldusega esitas DK hagi, paludes esiteks tühistada vaidlusaluse otsuse ja teiseks hüvitada kahju, mis DK-le oli väidetavalt tekitatud seetõttu, et Euroopa välisteenistus rikkus tema suhtes Belgias algatatud kriminaalmenetluses tema kaitseõigusi.

19 DK esitas oma tühistamisnõuete põhjendamiseks kaks väidet, mis olid seotud vastavalt määratava distsiplinaarkaristuse kindlaksmääramisega ja selle raames kergendavate asjaolude arvessevõtmisega.

20 Vaidlustatud kohtuotsusega jättis Üldkohus DK hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata osas, milles paluti vaidlusalune otsus tühistada, ja vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ning igal juhul põhjendamatuse tõttu rahuldamata osas, milles paluti väidetavalt tekitatud kahju hüvitamist. Samuti mõistis Üldkohus kohtukulud välja DK-lt.

21 Täpsemalt, mis puudutab vaidlusaluse otsuse tühistamise nõuet, siis lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 28–53 tagasi DK esimese väite esimese osa, mille kohaselt on tehtud ilmne hindamisviga, kui on võetud arvesse kahju, mis on juba hüvitatud. Üldkohus leidis sisuliselt, et ametisse nimetav asutus ei pidanud personalieeskirjade IX lisa artikli 10 kohaldamisel võtma arvesse liidule tekitatud kahju hüvitamist liikmesriigi tasandil.

Poolte nõuded

22 DK palub Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– tühistada vaidlusalune otsus ja

– mõista mõlema kohtuastme kohtukulud välja Euroopa välisteenistuselt.

23 Euroopa välisteenistus palub Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus põhjendamatuse tõttu rahuldamata ja

– mõista kohtukulud välja DK-lt.

Apellatsioonkaebus

Poolte argumendid

24 Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitab DK ainsa väite. Ta väidab selles, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 52 õigusnormi, kui ta tõlgendas personalieeskirjade IX lisa artikli 10 teise lause punkti b nii, et sellega on ametisse nimetaval asutusel lubatud võtta arvesse liidule tekitatud mittevaralist kahju, et põhjendada rangema distsiplinaarkaristuse kehtestamist võrreldes distsiplinaarnõukogu soovitatud karistusega, kuigi kahju on liikmesriigi tasandil juba hüvitatud.

25 See väide koosneb kolmest osast.

26 Esiteks väidab DK, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 52 õigusnormi, kui ta märkis, et ametisse nimetav asutus ei teinud ilmset hindamisviga, kui ta otsustas, et personalieeskirjade IX lisa artikli 10 teise lause punkti b kohaselt ei pea ta võtma arvesse seda, et liidule tekitatud mittevaraline kahju on liikmesriigi tasandil juba hüvitatud. Ta leiab, et vastavalt personalieeskirjade IX lisa artiklile 25 oli ametisse nimetav asutus seotud liikmesriigi tasandil tuvastatud faktiliste asjaoludega ning põhimõttega, et täielikult hüvitatud kahju peetakse niisuguseks, mida ei ole tekkinud.

27 Teiseks väidab DK sisuliselt, et leides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 52, et ametisse nimetav asutus ei olnud kohustatud võtma arvesse seda, et liidule tekitatud mittevaraline kahju on liikmesriigi tasandil juba hüvitatud, eiras Üldkohus ka distsiplinaarkaristuse proportsionaalsuse nõuet ja põhimõtet, et täielikult hüvitatud kahju peetakse niisuguseks, mida ei ole tekkinud. Viidates 9. septembri 1999. aasta kohtuotsusest Lucaccioni *vs.* komisjon (C-257/98 P, EU:C:1999:402, punktid 19 ja 20) tulenevale kohtupraktikale, väidab DK, et vastupidi sellele, mida Üldkohus otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 34, ei ole viimati nimetatud põhimõte tagatud mitte üksnes Belgia õigusega, vaid see kujutab endast liikmesriikide õiguskordade ühist õiguse üldpõhimõtet, mis keelab sama kahju kaks korda hüvitamise.

28 Kolmandaks märgib DK, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 38 leidis Üldkohus tema arvates õigesti, et personalieeskirjade IX lisa artikkel 10 väljendab liidu seadusandja soovi mitte kahjustada võrdse kohtlemise üldpõhimõtet, võimaldades kohelda süüteo toime pannud ametnikke erinevalt sõltuvalt selle kahju ulatusest, mis on tekitatud liidu institutsioonile, kus nad töötavad. Ta väidab siiski, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 39–41 rikkus Üldkohus seda põhimõtet, asudes seisukohale, et nimetatud artikli 10 alusel distsiplinaarmenetluses määratavate karistuste kindlaksmääramisel ei ole oluline, et liidule tekitatud kahju on täielikult või osaliselt hüvitatud. DK sõnul ei ole ametnik, kes on liidule tekitatud kahju hüvitanud, samas olukorras nagu ametnik, kes ei ole seda kahju hüvitanud.

29 Euroopa välisteenistus väidab kõigepealt, et DK argumendid, mille kohaselt ametisse nimetav asutus suurendas talle määratud karistust seeläbi, et ta võttis arvesse kahju, mis väidetavalt on juba hüvitatud, on apellatsiooniastmes vastuvõetamatud, kuna nende argumentidega ei soovita tõendada võimalikku õigusnormi rikkumist Üldkohtu poolt, vaid seatakse kahtluse alla ametisse nimetava asutuse hinnang ja see kujutab endast esimeses kohtuastmes esitatud väite ümbersõnastamist. Lisaks, kuigi DK viitas võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele, seavad need argumendid samuti kahtluse alla ametisse nimetava asutuse hinnangu, mitte vaidlustatud kohtuotsuse. Peale selle esitas DK samad argumendid esimest korda apellatsiooniastmes.

30 Sisu osas väidab Euroopa välisteenistus, et apellatsioonkaebuse ainus väide tuleb tagasi lükata. Tema arvates ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta leidis, et liidule tekitatud mittevaralise kahju hüvitamine, nagu see tõendatud riigisisesel tasandil, ei mõjuta distsiplinaarsüüteo raskusastme hindamist personalieeskirjade IX lisa artikli 10 alusel.

Euroopa Kohtu hinnang

Euroopa välisteenistuse esitatud asja läbivaatamist takistav asjaolu

31 Euroopa välisteenistuse esitatud asja läbivaatamist takistav asjaolu tugineb esiteks sellele, et DK argumentide eesmärk ei ole tõendada võimalikku õigusnormi rikkumist Üldkohtu poolt, vaid seada kahtluse alla ametisse nimetava asutuse hinnang, ning pealegi on tegemist esimeses kohtuastmes esitatud väite ümbersõnastamisega.

32 ELTL artiklist 256, Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust ning Euroopa Kohtu kodukorra artikli 168 lõike 1 punktist d ja artiklist 169 tuleneb sellega seoses, et apellatsioonkaebuses tuleb näidata täpselt kritiseeritavad osad kohtuotsuses, mille tühistamist nõutakse, samuti seda nõuet konkreetselt põhjendavad õiguslikud argumendid. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei vasta apellatsioonkaebus sellele nõudele, kui selles piirdutakse juba Üldkohtus esitatud väidete ja argumentide kordamisega, esitamata argumente, milles oleks konkreetselt välja toodud vaidlustatud kohtuotsuses väidetavalt sisalduv õigusnormi rikkumine. Selline apellatsioonkaebus on tegelikult käsitatav nõudena, millega soovitakse ainult saavutada Üldkohtule juba esitatud hagiavalduse uuesti läbivaatamine, mis ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse (16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt *vs.* K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 127 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Ent kui apellant vaidlustab selle, kuidas Üldkohus on liidu õigust tõlgendanud või kohaldanud, võib esimeses kohtuastmes läbi vaadatud õiguslikke asjaolusid apellatsioonimenetluses uuesti arutusele võtta. Nimelt, kui apellant ei saaks oma apellatsioonkaebust juba Üldkohtus kasutatud väidete ja argumentidega sel viisil põhjendada, kaotaks apellatsioonimenetlus osaliselt oma mõtte (9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Haswani *vs.* nõukogu, C-241/19 P, EU:C:2020:545, punkt 50, ning 9. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Groupe Canal + *vs.* komisjon, C-132/19 P, EU:C:2020:1007, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Käesolevas asjas tuleb märkida, et DK kritiseerib apellatsioonkaebuses Üldkohtu järeldust, mis on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 52 ja mille kohaselt ametisse nimetav asutus ei teinud ilmset hindamisviga, kui ta otsustas, et personalieeskirjade IX lisa artikli 10 kohaldamisel ei tule arvesse võtta seda, et liidule tekitatud mittevaraline kahju on liikmesriigi tasandil juba hüvitatud, ega õiguslikku analüüsi, mille tulemusena lükati Üldkohtus esitatud esimese väite esimene osa tagasi. Lisaks, kuigi apellatsioonkaebuses viidatakse ametisse nimetava asutuse hinnangule, tehakse seda üksnes osas, milles Üldkohus on sellega nõustunud, ja selleks, et seada kahtluse alla väidetavaid õigusnormi rikkumisi Üldkohtu poolt, ega piirduta Üldkohtus juba esitatud väidete ja argumentide kordamisega.

35 Mis puudutab teiseks Euroopa välisteenistuse argumente, et DK viitas võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele esimest korda alles apellatsiooniastmes, siis tuleb meenutada, et apellatsioonimenetluses piirdub Euroopa Kohtu pädevus Üldkohtus arutatud väidetele ja argumentidele antud õigusliku hinnangu kontrollimisega. Vastuvõetava väite puhul peab

põhimõtteliselt siiski apellant esitama selle põhjenduseks omal äranägemisel argumente, kas tuginedes Üldkohtus varem kasutatud argumentidele või esitades eelkõige Üldkohtu seisukohavõtu suhtes uusi argumente. Kui see oleks teisiti, kaotaks apellatsioonimenetlus osaliselt mõtte (vt selle kohta 18. jaanuari 2007. aasta kohtuotsus PKK ja KNK *vs.* nõukogu, C-229/05 P, EU:C:2007:32, punktid 61 ja 64, ning 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus HK *vs.* komisjon, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, punktid 26 ja 27).

36 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et personalieeskirjade IX lisa artikli 10 tõlgendamist ja kohaldamist sellise liidu kahju kontekstis, mis on juba hüvitatud, arutati esimeses kohtuastmes toimunud menetluses Üldkohtus. Samas on DK argumentidega, mille kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet, soovitud vaielda vastu Üldkohtu analüüsile, mis puudutab Üldkohtule esitatud hagi esimese väite esimest osa. Selle analüüsi raames rõhutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 38–41 asjaolu, et liidu ametnike süütegusid tuleb kohelda erinevalt sõltuvalt tekitatud kahju ulatusest, leides samas, et asjaolu, et see kahju on juba tervikuna või osaliselt hüvitanud, ei oma selle sätte tähenduses tähtsust süüteo raskusastme kindlakstegemisel. Seega on käesolevate argumentide eesmärk vaielda vastu Üldkohtu poolt sellele sättele antud tõlgendusele ja selle kohaldamisele nendes vaidlustatud kohtuotsuse punktides ning tegemist ei ole uue väitega, mille esitamine apellatsiooniastmes on keelatud (vt analoogia alusel 18. jaanuari 2007. aasta kohtuotsus PKK ja KNK *vs.* nõukogu, C-229/05 P, EU:C:2007:32, punkt 63, ja 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus HK *vs.* komisjon, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, punkt 28).

37 Seetõttu tuleb Euroopa välisteenistuse esitatud vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

Sisulised küsimused

38 Apellatsioonkaebuse ainsa väite esimeses osas, mille kohaselt on eiratud personalieeskirjade IX lisa artikli 10 teise lause punkti b koostoimes personalieeskirjade selle lisa artikliga 25, väidab DK sisuliselt, et kahju, mis on täielikult hüvitatud, ei saa distsiplinaarsüütegude raskusastme hindamisel arvesse võtta, kuna selle sätte kohaselt on liikmesriigi kriminaalkohtute tuvastatud faktilised asjaolud ametisse nimetava asutuse jaoks siduvad, nagu ka põhimõte, et kahju, mis on hüvitatud, peetakse niisuguseks, mida ei ole kunagi tekkinud.

39 Sellega seoses tuleb märkida, et personalieeskirjade IX lisa artikli 10 esimese lause kohaselt peab määratud distsiplinaarkaristuse raskusaste vastama süüteo raskusastmele. Selle lisa artikli 10 teises lauses on punktides a–i täpsustatud mitteammendavalt rida asjaolusid, mida „eelkõige“ võetakse arvesse süüteo raskusastme kindlaksmääramisel ja määratava distsiplinaarkaristuse üle otsustamisel. Nende asjaolude hulgas on nimetatud lisa artikli 10 teise lause punkti b kohaselt „institutsioonide usaldatavusele, mainele või huvidele süüteost tuleneva kahju suurus“.

40 Lisaks tuleb meenutada, et personalieeskirjade IX lisa artiklis 25 on sätestatud, et kui ametnikule esitatakse samade tegude eest süüdistus, mis on distsiplinaarmenetluse aluseks, tehakse lõplik otsus pärast seda, kui asja arutav liikmesriigi kriminaalkohus on teinud oma lõpliku otsuse. See säte vastab ühest küljest soovile mitte nõrgendada asjaomase ametniku olukorda kriminaalmenetluses, mis on algatatud tema suhtes selliste asjaolude tõttu, mis on pealegi distsiplinaarmenetluse esemeks tema institutsioonis, ning teisest küljest võimaldab see võtta distsiplinaarmenetluses arvesse faktilisi asjaolusid, mille liikmesriigi kriminaalkohus on tuvastanud, kui viimase otsus on jõustunud.

41 Nimetatud sättes ei ole täpsustatud, kas liikmesriigi kriminaalkohtu tuvastatud faktilised asjaolud võivad ametisse nimetavale asutusele selle distsiplinaarmenetluse raames olla siduvad. Igal juhul on faktiliste asjaolude õiguslik kvalifitseerimine liidu õiguse asjakohaste sätete alusel, nagu personalieeskirjade IX lisa artikkel 10, üksnes pädevate liidu ametiasutuste pädevuses. Need ametiasutused ei saa olla seotud nende tegude võimaliku kvalifitseerimisega riigisiseses kriminaalmenetluses (vt analoogia alusel komisjoni liiget puudutava distsiplinaarmenetlusega seoses 11. juuli 2006. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Cresson, C-432/04, EU:C:2006:455, punkt 121). Kuna osutatud artikkel 10 ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele, et määrata kindlaks selle tähendus ja ulatus, tuleb seda liidu õiguskorras tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt, et tagada ametnike võrdne kohtlemine personalieeskirjade sätete kohaldamisel (vt analoogia alusel personalieeskirjade artikli 85a kohta 15. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Axa Belgium, C-494/14, EU:C:2015:692, punktid 21 ja 23–25).

42 Käesoleval juhul nähtub siinse kohtuotsuse punktidest 8, 10 ja 11, et tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Brüsseli prantsuskeelne esimese astme kohus) ja apellatsiooniastmes Cour d'appel de Bruxelles mõistsid DK-lt välja hüvitise summas 38 814 eurot mittevaralise kahju eest, mille ta nendes kriminaalkohtutes tuvastatu kohaselt liidule tekitas aastatel 1999–2005 toimepandud korruptiivsete tegudega riigihankelepingute haldamisel.

43 See, et kriminaalkohtud määravad riigisisese õiguse raames kindlaks liidule tekitatud mittevaralise kahju ulatuse ja sellest tuleneva hüvitise, ei mõjuta kuidagi selle kahju ja võimaliku hüvitamise arvessevõtmist asjaomase isiku distsiplinaarsüüteo raskusastme kindlaksmääramisel, kui selline toiming ei ole faktiküsimus, vaid see kuulub nende faktiliste asjaolude õigusliku kvalifikatsiooni alla, mille ametisse nimetav asutus peab personalieeskirjade IX lisa artikli 10 sätetega seoses läbi viima, ilma et liikmesriigi tasandil kriminaalmenetluses antud võimalik kvalifikatsioon oleks selles suhtes ametisse nimetavale asutusele siduv.

44 Personalieeskirjade IX lisa artikli 10 teise lause punkti b sõnastuses ei ole aga selleks, et määrata kindlaks asjaomase ametniku süüteo raskusaste ja talle määratav distsiplinaarkaristus, arvestades liidu institutsioonide usaldatavusele, mainele või huvidele süüteost tuleneva kahju suurust, kehtestatud tingimust, et seda kahju ei ole veel hüvitatud. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 39 õigesti märkis, on personalieeskirjade IX lisa artikli 10 distsiplinaarmenetluse kontekstis vähe oluline, et kahju võidakse olla täielikult või osaliselt hüvitatud, sest see asjaolu on ebaoluline, kuna selle sätte eesmärk on mitte kahju hüvitamine, vaid karistuse määramine. Igal juhul, võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktides 40 ja 41 esitatud kaalutlusi, ei saa personalieeskirjade IX lisa artiklist 25 järeldada, et distsiplinaarmenetluses võib *mutatis mutandis* kohaldada liikmesriigi tsiviilõiguse põhimõtet, mille kohaselt kahju, mis on hüvitatud, peetakse niisuguseks, mida ei ole kunagi tekkinud.

45 Seetõttu tuleb ainsa väite esimene osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

46 Apellatsioonkaebuse ainsa väite kolmandas osas, mida tuleb analüüsida teisena, väidab DK sisuliselt, et Üldkohus rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 39–41, et süüteo raskusastme kindlaksmääramisel on vähe oluline, kas liidule tekitatud kahju on juba täielikult või osaliselt hüvitatud.

47 Sellega seoses olgu märgitud, et võrdse kohtlemise põhimõte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (7. märtsi 2017. aasta kohtuotsus RPO, C-390/15, EU:C:2017:174, punkt 41, ning 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Satcen *vs.* KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punkt 90 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb eri olukordi iseloomustavad asjaolud ja nende olukordade võimalik sarnasus kindlaks teha ning neile tuleb anda hinnang, pidades silmas asjasse puutuvate õigusnormide eset ja eesmärki, kusjuures tuleb mõistagi arvesse võtta asjaomase valdkonna põhimõtteid ja eesmärke (7. märtsi 2017. aasta kohtuotsus RPO, C-390/15, EU:C:2017:174, punkt 42, ja 6. septembri 2018. aasta kohtuotsus Piessevaux *vs.* nõukogu, C-454/17 P, ei avaldata, EU:C:2018:680, punkt 79).

49 Käesoleval juhul väidab DK, et liidule tekitatud kahju hüvitanud ametnik ei ole samas olukorras kui ametnik, kes ei ole sellist hüvitist maksnud, mistõttu tema arvates ei tule nendest ametnikest esimese tekitatud kahju personalieeskirjade IX lisa artikli 10 teise lause punkti b kohaldamisel arvesse võtta.

50 Käesoleva kohtuotsuse punktis 39 on meenutatud, et osutatud artikkel 10 reguleerib määratava distsiplinaarkaristuse kindlaksmääramist ja selles on sätestatud, et karistuse raskusaste peab vastama süüteo raskusastmele, võttes eelkõige arvesse liidule tekitatud kahju suurust. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 37 sisuliselt märkis, tuleneb osutatud artikli 10 sõnastusest endast, et selles ette nähtud distsiplinaarmeetme eesmärk on karistada süülist käitumist. Personalieeskirjade artikli 86 lõike 1 kohaselt tuleneb selline süüline käitumine ametniku mis tahes personalieeskirjadest tulenevate kohustuste täitmata jätmisest. Seega, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 58, on personalieeskirjade eesmärk tagada nende normide ja kohustuste järgimine, mis peavad distsiplinaarkaristuste kehtestamise kaudu tagama liidu institutsiooni nõuetekohase toimimise.

51 Seevastu, olles DK suhtes Belgias algatatud kriminaalmenetluses tsiviilhageja, soovis liit saada hüvitist oma mainele tekitatud mittevaralise kahju eest. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 57 sisuliselt märkis, ei ole sellise hüvitise maksmise eesmärk mitte asjaomase ametniku süülise käitumise karistamine, vaid tsiviilkorras hüvitise saamine, mis taastab olukorra enne sellist käitumist.

52 Eeltoodust tuleneb, et ühelt poolt DK-le määratud distsiplinaarkaristuse ese ja eesmärk ning teiselt poolt DK viidatud liidule tekitatud kahju hüvitamise ese ja eesmärk on erinevad.

53 See on nii seda enam, et kui personalieeskirjade artikli 86 lõikes 1 on sätestatud põhimõte, et ametniku mis tahes personalieeskirjadest tulenevate kohustuste täitmata jätmise korral võidakse asjaomasele isikule kohaldada distsiplinaarkaristust, on personalieeskirjade artikli 22 esimeses lõigus ette nähtud, et ametnikult võib nõuda, et ta hüvitaks tervikuna või osaliselt liidule tekitatud kahju, mis tuleneb tema kohustuste täitmisel või seoses nende täitmisega toimunud tõsisest üleastumisest, mistõttu distsiplinaarkaristuse kohaldamine ja liidule tekitatud kahju hüvitamine on teineteisest sõltumatud.

54 Seega asjaolu, et ametnik hüvitas mittevaralise kahju, mida ta liidule tekitas, ei pane teda erinevasse olukorda ametnikust, kes sellist hüvitist ei maksnud, selleks et määrata kindlaks süüteo raskusaste ja talle määratav distsiplinaarkaristus, arvestades personalieeskirjade IX lisa artikli 10 teise lause punkti b alusel eelkõige liidule tekitatud kahju suurust.

55 Järelikult ei rikkunud Üldkohus võrdse kohtlemise põhimõtet, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 39–41, et ametniku distsiplinaarsüüteo raskusastme ja talle selle sätte alusel määratava distsiplinaarkaristuse kindlaksmääramisel on vähe oluline, kas liidule tekitatud kahju on juba täielikult või osaliselt hüvitanud.

56 Seega tuleb ainsa väite kolmas osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

57 Mis puudutab lõpuks apellatsioonkaebuse ainsa väite teist osa, mille kohaselt on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet, siis tuleb märkida, et kuigi ametisse nimetav asutus määras DK-le rahalise karistuse, ei ole käesoleva kohtuotsuse punktis 50 esitatud kaalutlusi arvestades selle ese ega eesmärk hüvitada liidule tekitatud kahju, vaid karistada distsiplinaarsüüteo eest, mille DK pani toime talle personalieeskirjades ette nähtud kohustusi eirates. Seega vastupidi sellele, mida väidab DK, ei saa sellise karistuse kohaldamist pidada selliseks, mis tähendab kahju hüvitamist kaks korda, rikkudes proportsionaalsuse põhimõtet. Sellest järeldub, et küsimus, kas käesoleva kohtuotsuse punktis 26 nimetatud põhimõte ei ole mitte ainult Belgia tsiviilõiguse põhimõte, vaid kujutab endast – nagu apellant väidab – liikmesriikide õiguskordade ühist õiguse üldpõhimõtet, mis keelab sama kahju kaks korda hüvitamise, ei ole käesoleval juhul asjakohane.

58 Seda järeldust ei sea kahtluse alla kohtupraktika, mis tuleneb 9. septembri 1999. aasta kohtuotsusest Lucaccioni *vs.* komisjon (C-257/98 P, EU:C:1999:402, punktid 19 ja 20), millele DK viitas apellatsioonkaebuse ainsa väite kolmanda osa põhjendamiseks, kuna see kohtuotsus ei puudutanud – nagu käesoleval juhul – hüvitise ja distsiplinaarkaristuse kumuleerumist, vaid käsitles ametnikule tekitatud kahju hüvitamise erinevate vormide kumuleerumist.

59 Seetõttu tuleb apellatsioonkaebuse ainsa väite kolmas osa põhjendamatuse tõttu samuti tagasi lükata.

60 Arvestades kõiki eespool toodud kaalutlusi, tuleb apellatsioonkaebus tervikuna põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kohtukulud

61 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse. Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluse suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

62 Kuna Euroopa välisteenistus on kohtukulude hüvitamist nõudnud ning DK on oma ainsa väite osas kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja DK-lt.

Allkirjad